

Slovo k povzbuzení na sobotu 16. května 2020, sv. Jana Nepomuckého ...
Biblická čtení: Řím 8,31b-39; Ž 69; Mt 10,17-22

Milé sestry, milí bratři,

v souvislosti s Božím slovem, zejména Nového zákona, se oprávněně často připomíná, že biblický text, literu Písma svatého je třeba číst ve dvojím základním smyslu. Jednak jako Bohem inspirované svědectvím událostí, které se skutečně staly (to je ten historický smysl, *sensus historicus*): už skrze takto čtené svědectví k nám Bůh promlouvá, neboť Bůh zjevuje svou velikost a dobrotu už v událostech samých. A jednak jako Boží slovo pro nás, jako vzor Božího přicházení k nám a prototyp naší vnitřní proměny (to je obsahem duchovního smyslu, *sensus spiritualis*): zde se ptáme, co nám to či ono slovo Písma, ta či ona dosvědčená událost říká, v čem promlouvá do našeho života a naší konkrétní životní situace, čeho je vzorem či obrazem, k čemu výzvou a vybídkou, v čem a proč napomenutím, útěchou, zakoušíme, jak nám četba Písma svatého dává ochutnat cosi z nebeské radosti.

Primárně toto rozlišení dvojího smyslu platí o četbě Božího slova Písma svatého, v souvislosti s ním se také tato nauka už v křesťanském starověku zrodila. Nicméně tento dvojstupňový způsob čtení aspoň nějak můžeme aplikovat na „četbu“ vlastně úplně všeho, celé reality. Vše stvořené je přeci nějakým sebezjevením Boha, u všeho se můžeme aspoň nějak ptát, co věci a události jsou a čím k nám promlouvají, respektive co nám Bůh v nich přítomný skrze ně říká.

O to spíše se můžeme podobným způsobem snažit „číst“ životopisy svatých, lidí, jejichž život byl nějak plný Boha, protože následovali Krista, Božího Syna. Ne nadarmo se také někdy svatým říká právě „živé či žité evangelium“. Jejich životopis je také jednak svědectvím Božího působení a přítomnosti v jejich konkrétním životě (*sensus historicus*), ale je vždy i nějakým vzorem k následování, promlouvá k nám (*sensus spiritualis*). Ostatně, když už jsme u té latiny, známé je staré latinské úsloví *Verba docent, exempla trahunt* („Slova učí, příklady táhnou“).

Nejinak je tomu u svatého Jana Nepomuckého, světce neklidné druhé poloviny 14. století. Jeho životopis je natolik známý a snadno – i třeba na internetu – dohledatelný, že by bylo nadbytečné jej nyní celý připomínat. Dobře přeci víme, že Jan Nepomucký se po vysvěcení na kněze stal nejprve farářem u sv. Havla v Praze, po dalších studiích pak generálním vikářem pražského arcibiskupa Jana z Jenštejna, který byl ve stále větším sporu s neklidným králem Václavem IV. Víme, jak se tento spor vyhrotil ve chvíli arcibiskupského potvrzení volby nového kladrubského opata, i přestože král chtěl tento klášter po smrti staříčského opata Racka zrušit, aby jeho statky použil ke zřízení nového biskupství, proti arcibiskupovi. Jan jako generální vikář svého arcibiskupa tuto volbu potvrdil, následně byl králem a jeho zbrojnoši zajat, krutě mučen a umučen. Jeho již mrtvé tělo bylo hozeno do Vltavy z Karlova mostu a až skoro po měsíci nalezeno rybáři, rozpoznáno podle pěti světélkujících hvězd kolem jeho hlavy. To vše a samozřejmě mnohé další – včetně následně beatifikace roku 1721 a kanonizace 1729 – je onen historický smysl životopisu našeho dnešního světce.

Duchovní smysl, to, skrze co k nám svatý Jan zvlášť promlouvá, můžeme číst jistě v mnohém z jeho života, zvlášť však pak v tom, co se nakonec stalo hlavní příčinou jeho povýšení ke cti oltáře: že byl mučedníkem zpovědního tajemství. Jako takový byl uctíván již velmi záhy po svém umučení, jak svědčí dobové prameny. Jako zpovědník Václavovy manželky královny Žofie nevyzradil, na co byl králem a jeho úředníky dotazován, a to i navzdory krutému mučení.

Jako mučedník zpovědního tajemství je svatý Jan Nepomucký pochopitelně vzorem především pro všechny kněze-zpovědníky, kteří jsou stejně jako on vázání zpovědním tajemstvím, neprolomitelným ničím a nikým. Vyznání hříchů ze strany kajícího náleží Bohu, nikoli kněžím, vždyť při svátosti smíření jsou jen „uchem Kristovým“, když naslouchají vyznání hříchů, a jeho „ústý“, když uděluji rozhřešení. Proto je Jan patronem zvlášť kněží-

zповědníků, a proto zejména my kněží-zповědníci bychom k němu měli hledět jako ke svému vzoru, jeho prosit o přimluvu. A to nejen v otázce zachování zповědního tajemství, to by mělo být naprostou a nedotknutelnou samozřejmostí, ale i v jeho celoživotní kněžské věrnosti a poctivosti.

Že Jan je vzorem zповědníků, ovšem neznámá, že je jen jejich patronem. Naopak, jak o tom ostatně svědčí i obrovská oblíbenost a rozšířenost jeho kultu. Jan Nepomucký oslovuje už po několik staletí všechny, a to dokonce právě i ve své nejvýraznější charakteristice mučedníka zповědního tajemství, charakteristice, která se stala vlastní příčinou jeho blahorečení i následné kanonizace, ústředním tónem svatojánského kultu.

Vždyť každému člověku je někdy odhaleno, aspoň zčásti, tajemství člověka druhého. Někdy i takové, které není tomu druhému ke cti. I my všichni se někdy dovíme na druhé lidi nebo třeba i přímo od nich samotných něco nedobrého, poznáme jejich hříchy, slabosti. Jsou nám odhaleny jejich vnitřní boje, nesnáze, temnoty, nějaké nepříjemné nemoci či okolnosti z jejich okolí. Poznáme něco z různě klikatých a zašmodrchaných cest jejich života anebo života jejich nejbližších. Jsou nám svěřena či jen odhalena různá jejich tajemství.

Samozřejmě, že někdy to jsou takové věci, které si nemáme a ani nemůžeme nechat pro sebe, je třeba mluvit i jednat, pro dobro ostatních a snad i pro větší dobro dotčených. Nemůžeme si třeba nechat pro sebe, když zjistíme, že někdo ubližuje druhým či je okrádá, když se stane jasným a velkým ohrožením pro své okolí i pro sebe samého a tak dále. Tehdy musíme dle poznaného mluvit i jednat, jasně a uměřeně, nakolik to je v našich možnostech. Takové situace skutečně nastávají, jejich řešení někdy vyžaduje opravdu velkou dávku naší statečnosti a rozhodnosti.

Ale přeci jen takové nejsou všechny, kdykoli tak často a tak rádi o chybách, slabostech, tajemstvích a temnotách druhých lidí mluvíme, případně podle poznaného i jednáme. A nejen mluvíme, ale také píšeme, chatujeme, blogujeme a tak dále. A tím ubližujeme.

V případě chyb a temnot našich bratří a sester, v případě odkrytí a zjevení skrytých tajemství jejich životů a osobností bychom totiž měli opravdu velmi pozorně rozlišovat, co pošleme dál, co odkryjeme, zveřejníme, podle čeho budeme konat. Jen takové tajemství je určeno k jednání a mluvení, kdy je toho opravdu potřeba, zejména v prospěch třetích osob, které jsou v ohrožení. Zkrátka a dobře, jak říká Kazatel: „Je čas mluvit a čas mlčet“.

Jsou ale také situace, a takových rozhodně není málo, kdy mluvit a jednat nemáme. Kdy jsme přímo povolání tajemství druhého nechat tajemstvím, nerozhlášovat a nezveřejňovat je, druhého člověka neníčit, nezbavovat šatu cti před ostatními, nenactiutrhát. Něco na způsob tajemství zповědního. Nehledě na to, že zejména „zaručené zprávy“, které se o někom dovíme od někoho dalšího či ze sociálních sítí, často zdaleka nebývají až tak zaručené, anebo jsou jen kusé, že se skutečnosti, složitosti lidského života blíží jen velmi málo.

Na nejedné soše svatého Jana Nepomuckého bývá vytesán nápis: „Blahoslavený, kdož jazykem svým nepoklesl a kdož nesloužil nehodným sebe“. Je to slovo starozákonního Sirachovce, vztažené na vysochaného světce. Kéž by se dalo vztáhnout i na nás, na náš jazyk... A nezapomeňme, že i my všichni – jako každý jiný člověk – máme své chyby, hříchy, slabosti, vnitřní boje, něco, za co se stydíme, ať už současnosti nebo minulosti. Nebyli bychom asi rádi, kdyby už nyní na zemi to vše o nás bylo „hlášáno ze střeš“. A snad to také u všech chyb ani není potřeba, jako ani u chyb těch druhých.